

El Molí del Notari

Abans d'arribar a l'assut de la sèquia del molí de Carlos, el paisatge s'emplena dels esglaons del reforçament exterior de la rampa d'aquest molí. És a pocs metres de la carretera i a l'esquerra del riu. La seua cronologia relativa caldria situar-la entre els segles XVII-XVIII. El nom, en podria venir de Gabriel Blasco, que era notari i personatge molt important en la Vilanova dels segles (darreries del XV i principis del XVI).

És propietat de Manuel Bellés Saura, però la finca va a nom de Rosario Bellés Chillida. Abans de pertànyer a la família Bellés era d'una societat. Alguns socis eren de Les Coves. Vicente Bellés Calaf, un dels socis, va comprar totes les accions. Deixà de funcionar al voltant de l'any 1920. Els moliners dels quals tenim notícies són: Vicente Bellés Calaf, Gassulla (de Les Coves) i Vicente Traver Bort (fou l'últim i estigué durant 35 anys).

Era molí de rampa, de mitjana potència, però suficient per dur una mola. Rampa, boca i esglaonament són en bon estat de conservació, així com les parets convergents de la bassa. De l'edifici, no hi han més que runes. Sabem, això sí, que tenia vivenda per al moliner. A la revoltonada hi havia una caixa de moltores de molta cabuda, puix els clients pagaven en espècie. Quan era plena, avisaven els amos i s'ho partien.

Aquest molí tenia una "límpia" manual per netejar el blat de capellut (blat vestit) i d'altres porgueres que es destinaven a l'asivram del moliner.

Natividad Traver Martínez, filla de

Des les restes del molí gairebé en no queden.

l'últim moliner i principal font directa de dades, recorda amb nostàlgia els dies passats al molí on va viure onze o

singular i bell paratge que, malauradament, la carretera va transformar crebantant llur poncellatge. S'emociona.

La boca de la rampa.

dotze anys de la seua vida, fins que son pare va comprar el molí Travero i se'n van anar. Sent enyor d'aquest

Els ulls li brillen i gaudeix de parlar-ne. Té bona memòria. Em conta com es guanyava una "perreta". Mariano

Zaragozà, carnisser de Les Coves, anava a la Vilanova a comprar bestiar. Éssent que la carretera no hi era i el camí era força roï, deixava davant el molí l'haqueta lligada a la roda del carro. Ella li la vigilava que no s'emboqués. I el "tio Mariano", quan tornava, tot suat amb un cabrit o un xai al "pelleric" (emprant el vocabulari de la Torre), li donava una "perreta".

Però tornem al molí. Pel que em diu Natividad, les moles eren catalanes i no se'n recorda que se les endugessin. Deuen romandre colgades de runes, el mateix que el càrcol i el desguàs.

De la bassa, surten dues sèquies que encara es poden seguir en alguns trossos:

Una creuava la carretera de Castelló, mitjançant els anomenats Sifons de la Torre, destruïts en eixamplar-la i que tots recordem encara. Seguia la cota adient fins arribar al barranc de la Carrasqueta. No hi havia assut, un senzill aturall hi canalitzava l'aigua. Aquest barranc se'n diu així perquè hi ha una font, la font de la Carrasqueta. Els traginers que transitaven la zona, l'aprofitaven per abeurar els assedegats animals, descansar una estona a l'ombra de la carrasca i esbargir el magí.

L'altra sèquia arriba fins el pont del Doronyó, on un assut no massa ferm, del que encara es veuen restes entre les canyes, hi decantava l'aigua.

Malgrat que la bassa era de poca cabuda, les dues aportacions abans esmentades serien suficients per obtenir un procés normal de molta, tot mantenint el nivell.

El safareig, que es veu des del molí, era un eixamplament de la sèquia del molí de Carlos.

El perfil esglaonat de la rampa.